

HISTORISK ANALYSE

BRØNNØYSUND BRANNSTASJON

TOM-REIDAR THOMASLI

«
Foto forside: Brønnøysund brannstasjon med
hele sitt slangetårn. Ukjent årstall.

Foto: Ukjent. Utlånt av Torfinn Buarey.

HISTORISK ANALYSE

BRØNNØYSUND BRANNSTASJON

UTARBEIDET AV
TOM-REIDAR THOMASLI
MASTERSTUDENT I ARKITEKTUR VED NTNU

TOM-REIDAR THOMASLI

Tlf: 976 03 400

E-post: tomreidar.thomasli@gmail.com

Masterkurs:

- Arkitekturprosjektering av store bygninger 1
- Transformasjon
- Bygningsvern. Bevaring og utvikling av eksisterende bygningsmiljø

Veileder: Eileen Garmann Johnsen

FORORD

Hensikten med dette dokumentet er å gi en visuell fremstilling av brannstasjonens historie slik at de som ikke kjenner til bygningen eller byen kan få et innblikk i hva slags bakteppe den lille rød teglbygningen i Brønnøysund har. Arbeidet er et resultat av en studie av historiske foto, leting etter historiske kildemateriell i arkivsenteret på Dora i Trondheim, Arkivet i Nordland, og i Brønnøysunds Avis sitt arkiv. I tillegg kom jeg i kontakt med tidligere brannmester ved brannstasjonen som kunne fortelle en god del om bygningen.

Siden jeg jobber med denne oppgaven som arkitektstudent og ikke kulturminneforvalter ser jeg det på som min oppgave å bruke historien til å tilegne meg mest mulig kunnskap om bygningen jeg jobber med, samt dens situasjon. Dette kan være et fruktbart grunnlag til å prosjektere videre på, da det ofte peker på de ”rikdommene” som betyr noe for bygningen.

På NTNU sine kurs for transformasjon og bygningsvern har ofte den historiske analysen i et slikt arbeid blitt gjort sammen med registreringsrapporten. Jeg har valgt å trekke denne ut til et eget dokument slik at jeg kan bruke litt ekstra plass til å formidle historien til brannstasjonen med en litt mer visuell profil.

Jeg vil rette en stor takk til Brønnøysunds Avis som lot meg få tilgang til deres digitale arkiver under dette arbeidet. Jeg vil også rette en takk til de som har delt historiske foto og opplysninger til meg under arbeidet. Og til slutt vil jeg rette en ekstra stor takk til tidligere brannmester Torfinn Buarøy, som tok seg god tid til å fortelle sine historier om brannstasjonen. Dette har bidratt til å gi meg rik forståelse av hvordan bygningen har fungert.

INNHOOLD

8	Tidslinje	20	Byggetrinn
10	Bevaringsverdige bygg i byen	22	Gamle tegninger
12	Brønnøysund by blir til	30	Hva er et slangetårn?
16	Sverre Pedersen sin byvisjon	34	Brannbilene
18	Brannstasjonene i Brønnøysund	38	Litteraturliste

TIDSLINJE

Masser flyttes til Odden, Torvet blir til.

1920-24

1924

Byens andre brannstasjon bygges på Torvet

1931

1934

Den tredje og aktuelle brannstasjonen står ferdig. Den tidligere brannstasjonen, også omtalt som "skuret", flyttes inntil den nye.

1951

Brannstasjonen får slangetårnet sitt. Daværende brannsjef var godt fornøyd med at de kostbare brannslangene kunne få tørke på skikkelig vis.

1973

1974

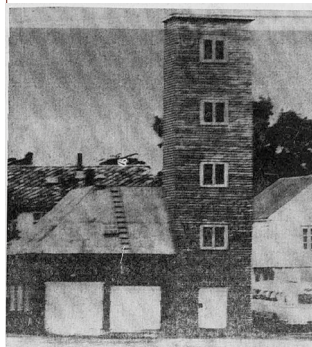
Luftfartsdirektoratet gir pålegg om økt brannberedskap på småflyplassene. Det settes fart på arbeidet med å få til en ny brannstasjon der.

1975

Brønnøysund får ny brannmester: Mener brannslukningsutstyret er bra, men at muligheten for oppbevaring er "kummerlige".

1977

Brannmester er svært kritisk til forholdene på brannstasjonen. Han melder om for smale porter, mangel på innlagt vann og at det er så kaldt at brannmateriell står i fare for å fryse i stykker. Samme året besluttes det at slangetårne skal rives fra fem til tre etasjer. Taket var på tidspunktet så skadet av råte at det ville falle ved neste store storm. Brønnøysunds avis skriver: "Et kjent trekk i bybildet forsvinner".

2

1977-1981

Det jobbes videre med å få til en ny brannstasjon. I 1981 innvies den nye brannstasjonen ved lufthavnen. Brannvesenet flytter ut av den gamle i sentrum.

1988

Brannstasjonen ved Torvet foreslås bevart som en viktig del av et fremtidig bytorv. Brønnøysunds Avis skriver at rådmannen mener at "byggets umiddelbare nærhet til Torvet og fremtidig virksomhet der, burde være grunnlag for mer konstruktiv virksomhet enn lagerformål."

Bystyret bemyndiger flytting av daværende brannhus, og det søkes om penger til ny brannstasjon. Norges Brandkasse gir 2500,- kroner til bygging av ny brannstasjon. Fundamentering legges ut på anbud i juni. Etter en pause vedtok bystyret at arbeidet skulle fortsette. Slangetårnet utgår pga. manglende midler.

Den gamle brannstasjonen (skuret) sto i fare for å rase sammen og ta slangetårnet med seg i fallet. Brønnøy formannskap vedtok derfor at skuret skulle rives. Samme året kritiserer teknisk etat de trange forholdene på brannstasjonen. De mener at det bør overveies å bygge en ny brannstasjon ved lufthavnen.

1. Holst, E. (1924) *Brønnøysund: Oppfylling av Torvet*. [digitalt fotografi]. <https://digitaltmuseum.no/021016722987/bronnøysund-oppfylling-av-torvet> (Hentet: 3. februar 2020).
2. Slangetårnet skal nå rives, *Brønnøysunds Avis*, 2. august 1977, s. 3.
3. Pedersen, B. (2018) *Kommunen frykter for sikkerheten, sperrer av gamle brannstasjonen*. [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://www.banett.no/nyheter/2018/04/04/Kommunen-frykter-for-sikkerheten-sperrer-av-gamle-brannstasjonen-16412260>

Konkurranse om brannstasjonen fortsetter. Fire interessenter kjemper om sine forslag til ny bruk av bygningen. Disse dreier seg om kunstnerhus, senter for friluftsliv, kaféhus og møtevirksomhet.

2001

Stiftelsen Kulturcompagniet søker om å få disponere brannstasjonen slik de kan sette den i stand til "fordums prakt" og benytte den til kulturarena.

2016

2000

Det åpnes for en idékonkurranse om brannstasjonens fremtid. Mekkeverksted, museum eller markeds plass er blant forslagene som har blitt fremmet.

2010

Helgeland museum ønsker å ta i bruk brannstasjonen til visningrom og utstillingslokale. Ønsket er å skape en "kulturbydel".

Kulturkonsulent ønsker å stille ut den første brannbilen i Brønnøysund (T-Ford) i brannstasjonen. Kommunen setter i gang reparasjonsarbeid i slangetårnet.

2019

2018

På nyåret velger Fortidsminneforeningen å rødliste brannstasjonen. De mener tilstanden til bygningen er prekær, spesielt slangetårnet som mangler store deler av taket. Noen måneder senere sperrer kommunen av brannstasjonen i frykt for at gjenstander kan falle ned fra bygningen. Utover året inngår kommunen en intensjonsavtale med utbygger om å starte en reguleringsprosess som omfatter å regulere Sørbytorget til foretning- og boligformål.

3

2020

Brannstasjonen får nytt tak på både murbygningen og slangetårnet. Slangetårnet har også fått moderne vinduer, og ny kledning. Skadet trevirke har blitt skiftet ut. Fortidsminneforeningens lokallag anser ikke bygget som reddet pga. bruken av nye materialer.

1

2

9

7

5

4

3

11

OVERSIKT OVER FREDEDE/ BEVARINGSVERDIGE BYGG I BRØNNØYSUND SENTRUM

1. Sørbyen - Kystby 1900-
spesialområde bevaring.
2. Tørrfiskbrygga (1917)
3. Brønnøy prestegård (1844) (fredet).
4. Brønnøysund gamle kino og
forsamlingslokalet (1909).
5. Brønnøy kirke (1870-
middelalderstatus) (fredet).
6. Sørenskrivergården (1860).
7. Brønnøysund folkeskole (1924).
8. Brønnøysund gamle folkeskole
(1896).
9. Brønnøysund tredje brannstasjon
(1934).
10. Doktorkilden.
11. Kristiansens blikkenslagerverksted
(Ytre Høgåsvei 33)

Andre steder (utenfor kart)

- Flatåsen huleboplasser (500 f.Kr.
-500 e.Kr.).
- Schrøder-eiendommen (1884).
- Tuberkulosehjemmet (1915).

Listen ovenfor er definert av Brønnøy kommune:

Brønnøy Kommune (2006) Kulturvernplan for Brønnøy 2006-2010.
Tilgjengelig fra: http://www.bronnoy.kommune.no/_f/p1/ib2fa2cce-1c8f-4588-a2e2-2e0616d8197c/kulturvernplan-for-bronnoy.pdf
(Hentet: 23. januar 2020).

BRØNNØYSUND BY BLIR TIL

I forbindelse med at Brønnøysund fikk bystatus i 1923 så man for seg at byen ville vokse betraktelig, og at man behøvde å legge gode planer for fremtidig infrastruktur. For å sikre at man da fikk til et helhetlig og godt bybilde, engasjerte Brønnøysund kommune professor Sverre Pedersen til å lage en byplan for Brønnøysund. Denne skulle ta for seg bl.a. arealdisponering, sammenhengende bebyggelse, jernbanestasjon, offentlige bygninger, park, grøntområder, idrett- og lekeplasser og eventuelle industristrøk.

Den nye planen skulle også sikre vern om gammel bebyggelse og bystruktur der det var mulig. (Tvinnereim, 1990)

Plantegningen til høyre viser Sverre Pedersens forslag til ny byplan for Brønnøysund som ble utarbeidet i perioden 1925-26. Området hvor brannstasjonen og Torvet er i dag er markert i rødt. I dette området ønsket Sverre Pedersen å etablere ett av byens torg. Den åpne plassen har omtrent det samme fotavtrykket som det Torvet har i dag.

»
Sverre Pedersens byplan av Brønnøysund
1925-26.

1:2000 (nedskalert 50 %)

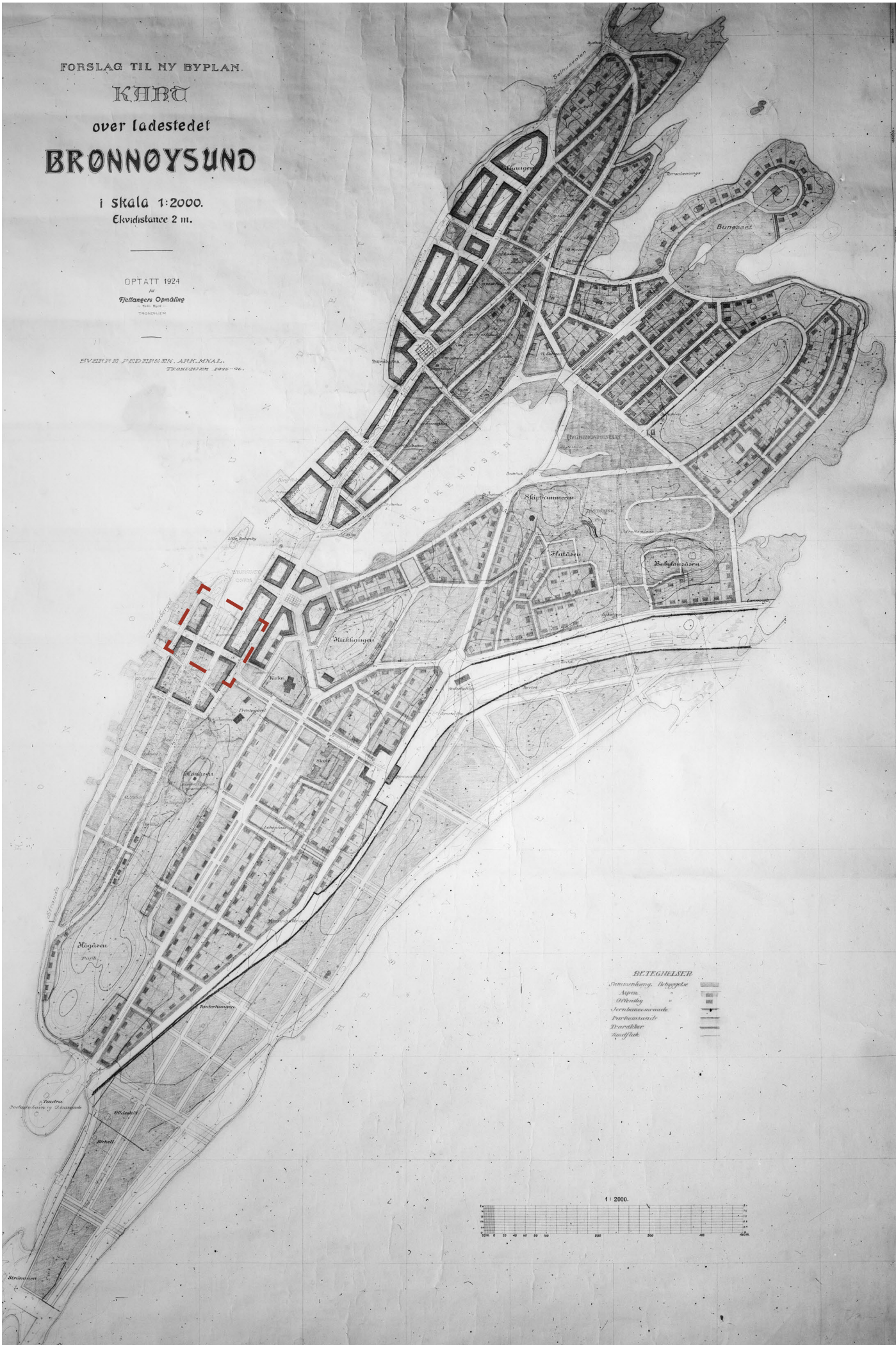
Pedersen, S. (1924-25) *Forslag til ny
byplan*. Finnes ved Arkivsenteret Dora,
Trondheim, Ms SP - 1213

FORSLAG TIL NY BYPLAN.
KÅRD
 over ladestedet
BRONNOYSUND

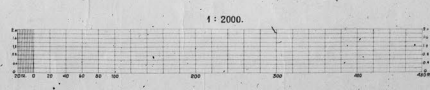
i skala 1:2000.
 Ekvadistance 2 m.

OPTATT 1924
 af
 Tjetlands Opmåling
 TROMSØ

SVERRE PEDDERSEN, ARK. KUNST.
 TRONDHJEM 1924-26.

- BETEGNELSER**
- Stenstrømhæng, Bølgepude
 - Ågren
 - Offentlig
 - Personaleområde
 - Parkeeringsområde
 - Tranndækket
 - Stueflak

«
Torvet blir til. Sett fra Høgåsen.

Holst, E. (1924) *Brønnøysund: Byen*. [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://digitaltmuseum.no/021016722982/bronnøysund-byen> (Hentet: 3. februar 2020).

«
Torvet blir til.

Holst, E. (1924) *Brønnøysund: Oppfylling av Torvet, lossing av pram*. [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://digitaltmuseum.no/021016722989/bronnøysund-oppfylling-av-torvet-lossing-av-pram> (Hentet: 3. februar 2020).

«
Masser flyttes til Odden

Holst, E. (1924) *Brønnøysund: Oppfylling av Torvet*. [digitalt fotografi]. <https://digitaltmuseum.no/021016722987/bronnøysund-oppfylling-av-torvet> (Hentet: 3. februar 2020).

»
Nytt møte med havet

Holst, E. (1924) *Innfatningsmolo, yttersida*. [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://digitaltmuseum.no/021016722986/bronnosund-innfatningsmolo-yttersida> (Hentet: 3. februar 2020).

»
Båter i havn ved det nye torvet.

Holst, E. (1924) *Brønnøyosen med belegg av fiskerfartøyer*. [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://digitaltmuseum.no/021016722992/bronnosund-bronnososen-med-belegg-av-fiskefartoye> (Hentet: 3. februar 2020).

»
Betrakter den nye åpne plassen.

Holst, E. (1924) *Brønnøyosen*. [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://digitaltmuseum.no/021016722991/bronnosund-bronnososen> (Hentet: 3. februar 2020).

"De små lave øyer, selve stedet ligger på, omgives på alle kanter av høiere fjellformasjoner eller storslåtte utsikter. Kontrasten mellom den lave, av havet sterkt gjennemskaarne forgrunn, og den imponerende bakgrunn, er meget virkningsfull. Blikket fra Høgåsen mot nordvest, mellom Vega på den ene side og Dønna og De Syv Søstre på den annen side, gir inntrykk av en forbindelse med det store åpne hav, som skjærmes av en uendelighet av små øyer og skjær. Mot syd står Torghatten med sin monumentale og karakteristiske form som et samlende punkt midt i perspektivet"

- Sverre Pedersen om Brønnøysund.

(Tinnereim, 1990)

« Sverre Pedersen sin visjon om hvordan et torg i nord skulle se ut.

Pedersen, S. (1924-25) *Regulering av stedets mer centrale bebyggelse Torvet med utsikt mot de vakre fjell i nord*. Finnes ved Arkivsenteret Dora, Trondheim, Ms SP - 1121 -1125.

SVERRE PEDERSEN SIN BYVISJON

Sitatet av Sverre Pedersen gir en fin skildring av det landskapet Brønnøysund tar del i. Da Pedersen utviklet sin byplan for Brønnøysund var det viktig for han å bringe frem de vakre særpregene i landskapet inn i byplanen. Fra gater og bygninger

skulle derfor utsikten mot omliggende fjell, fjord og øyer kommer til sin rett. Ethvert forslag til byplanen måtte ta sikte til at bebyggelsen så langt det var mulig får utsikt og kontakt med sundet (Tvinnereim, 1990).

BRANNSTASJONENE I BRØNNØYSUND

FØRSTE - HØIAASEN

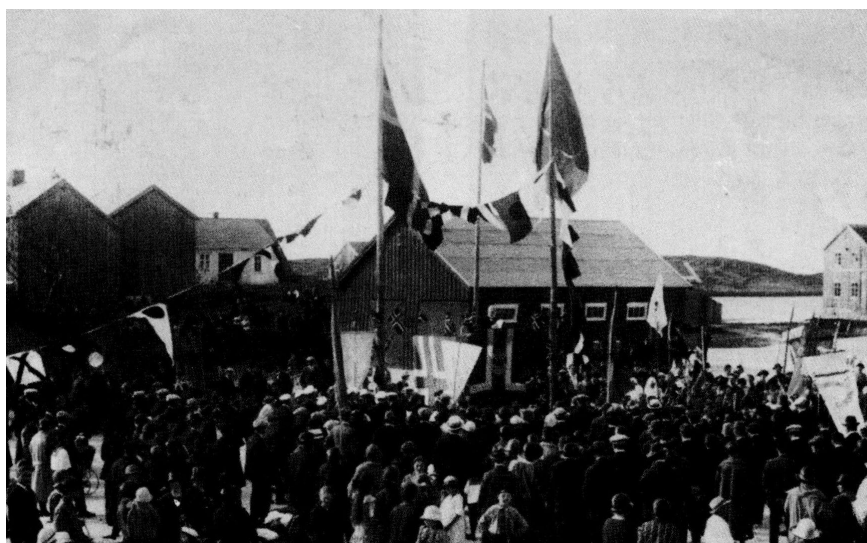
1909 - 1924

Brønnøysund sin første brannstasjon ble oppført i 1909 på sletten ved siden av der forsamlingslokalet i Sørbyen er, vest for Brønnøy prestegård. Etter århundreskiftet var det behov for å oppgradere brannmateriellet i Brønnøysund, og det ble derfor satt opp et bygg for å beskytte det dyrebare utstyret bestående av håndpumpe, slange og redningsseil. (Arntzen, s. 249).

«

17. mai-feiring ved den første brannstasjonen 1922 (oppe til venstre).

Arntzen, D. T. (2004 *Glimt fra Brønnøysunds historie*. Spesialutgave. Brønnøysund: Brønnøysund Historielag, s. 250.

ANDRE - TORVET

1924 - 1934

På starten av 1920-tallet ble det satt i gang oppmudring av nytt torg nord for den første brannstasjonen. Det er dette som har fått navnet Torvet. Her ble det samtidig planlagt en ny og større brannstasjon i tre. Denne hadde kjøreporter på hver side slik at brannbilen kunne kjøre inn med sprøyte på slep uten å måtte rygge inn. (Arntzen, 2004, s. 251).

«

17. mai-feiring ved den andre brannstasjonen 1930.

Arntzen, D. T. (2004 *Glimt fra Brønnøysunds historie*. Spesialutgave. Brønnøysund: Brønnøysund Historielag, s. 251.

TREDJE - TORVET

1934 -1981

Den aktuelle brannstasjonen ble bygd litt lengre sør for den gamle stasjonen på Torvet. Det var egentlig tenkt å bygge slangetårn samtidig som man førte opp murbygningen, men det var ikke midler til å gjøre dette før 1951. Den andre brannstasjonen ble flyttet inntil murbygningen på vestsiden og gjenbrukt som skur.

«

Brønnøysunds tredje brannstasjon mellom 1960-70.

Fotograf ukjent. Arkivmateriale fra Helgelendingen. Utlånt av Are Andersen.

NÅVÆRENDE - LUFTHAVNEN

1981-

Brannstasjonen på Torvet ble etterhvert alt for liten til å brukes som stasjonsbygning. Mangel på innlagt vann, og vanskeligheter med å holde bygningen varm på vinterstid gjorde at man begynte å vurdere å bygge en ny brannstasjon. Det ble også strengere krav til brannsikkerhet ved de norske flyplassene. Man besluttet derfor å samlokalisere en ny og større brannstasjon ved lufthavnen i Brønnøysund.

«
Den nåværende og fjerde brannstasjonen i Brønnøysund da den sto ferdig i 1981.

Stilig innvielse, *Brønnøysunds Avis*, 3. november 1981, s. 8.

BYGGETRINN

1. Murbygningen bygges (1934)

I 1931 ga Norges Brandkasse 2500,- kroner til bygging av ny brannstasjon i Brønnøysund. I 1934 sto brannstasjonen (murbygningen) ferdig, og klar til bruk. Det var planlagt å bygge slangetårnet samtidig som murbygningen, men kommunen hadde ikke tilstrekkelige midler til å få dette til.

2. Brannstasjonen anno 1924 flyttes inntil den nye garasjen (~1934)

Samtidig som man bygde den nye brannstasjonen i tegl, ble den gamle brannstasjonen på Torvet flyttet inntil den nye stasjonen og gjenbrukt som skur. Denne ble angivelig rullet på stokker bort til den nye brannstasjonen.

3. Slangetårnet står ferdig (oktober 1951)

Det tok 17 år før slangetårnet var på plass ved brannstasjonen. Denne ble konstruert på innsiden av skuret og var 4,0 x 3,8 meter i grunnflate, og 16,5 meter høyt (fem etasjer). Dette var en etterlenget tilførelse da denne bygningen var helt nødvendig for at brannslangene skulle tørke skikkelig etter bruk.

4. Sørveggen får ekstra tegl-forblending (Ukjent tidspunkt)

På et ukjent tidspunkt ble det lagt til en 1/2 steins teglforblending utenpå den eksisterende sørveggen. Årsaken er trolig at den eksisterende ytterveggen var i såpass dårlig forfatning at man dekket den til med et nytt lag med tegl.

5. Bygningen tilpasses ny brannbil (1960-tallet)

I 1963 får Brønnøysund en ny brannbil i byen. Dette var en stor og flott Chevrolet 1963 modell, men den var så stor at man ikke kunne kjøre den inn i brannstasjonen. Den utvendige rampen ble derfor flyttet på innsiden av brannstasjonen på den ene siden i nord. I tillegg flyttes kjøreporten fra innsiden av konstruksjonsåpningen til utenpå fasaden.

6. Brannstasjonen anno 1924 rives (1973)

På starten av 70-tallet begynner tilstanden til brannstasjonen fra 1924, eller "skuret", å bli i svært dårlig forfatning. Taklekkasjer har ført til kraftige råteskader, og man frykter at det vil kollapse og ta med seg slangetårnet i fallet. I 1973 rives derfor denne bygningen.

7. Halve slangetårnet rives (1977)

Fire år senere står slangetårnet overfor tilsvarende problemer som skuret. Fra det flate taket har det kommet inn mye vann i tårnet, noe som har ført til råte. Man frykter at tårnet vil kollapse og det besluttet derfor at denne skal rives fra fem til tre etasjer.

7. Brannvesenet flytter ut (1981)

I 1981 får Brønnøysund sin nye brannstasjon ved lufthavnen. Bygningen på Torvet avvikles som brannstasjon, men blir benyttet som lager etter fraflyttingen.

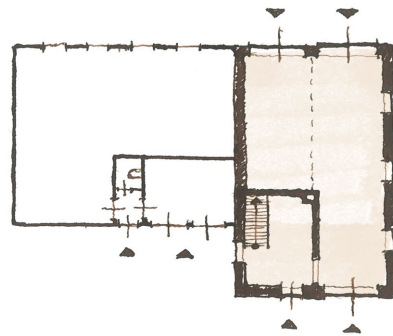
8. Slangetårn og tak istandsettes

Først i 2019 skjer det nye endringer i brannstasjonen. Siden 80-tallet har bygningen sakte men sikkert forfalt, og porter og vinduer har blitt tildekket av plater etterhvert som de har blitt ødelagte. Slangetårnet trues nok en gang av råte som følge av lekkasjer i taket. I frykt for at gjenstander faller ned har man sperret av området. Høsten 2019 besluttet det at man skal forsøke å berge slangetårnet og reparasjonsarbeid settes i gang. I prosessen skiftes all skadet trevirke ut med nytt.

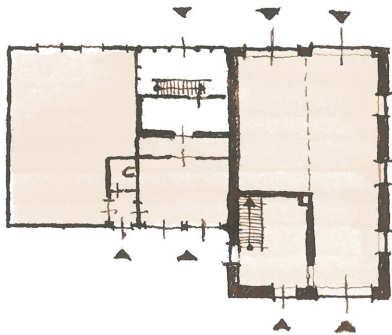
»
Skissene er en visuell fremstilling av hvordan de ulike byggetrinnene kan ha sett ut. De er basert og satt sammen av ulike typer kilder, og er derfor ment som en illustrasjon og ikke en fasit.

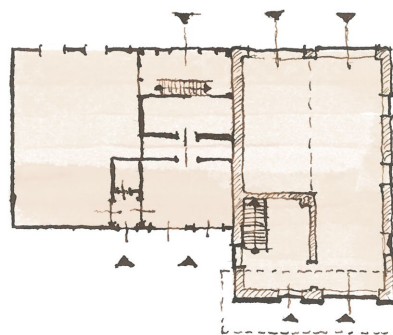
1. Murbygningen bygges

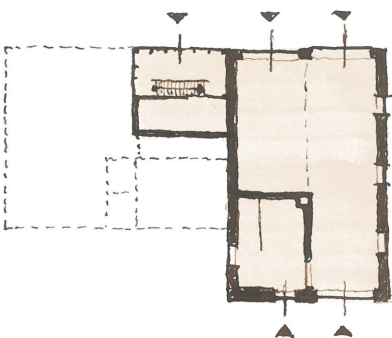
2. Brannstasjonen anno 1924 flyttes inn til den nye garasjen

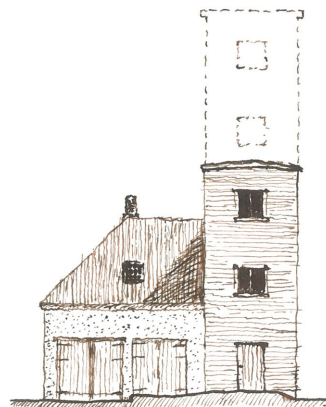
3. Slangetårnet bygges

4. Sørveggen får ekstra tegl-forblending

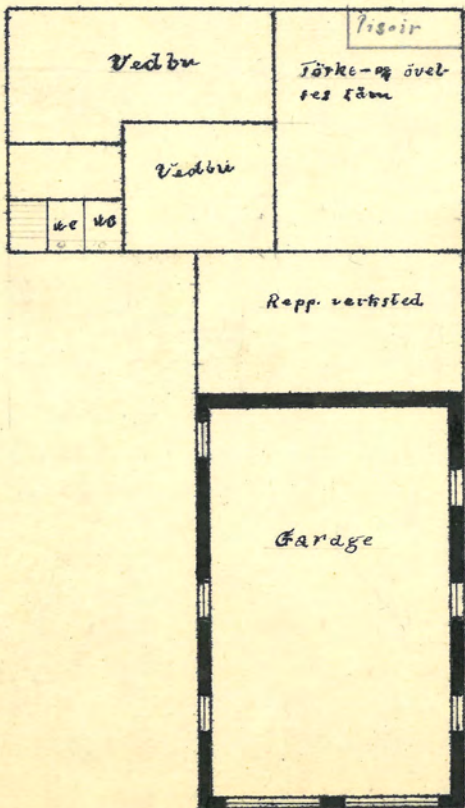
6. Brannstasjonen anno 1924 rives

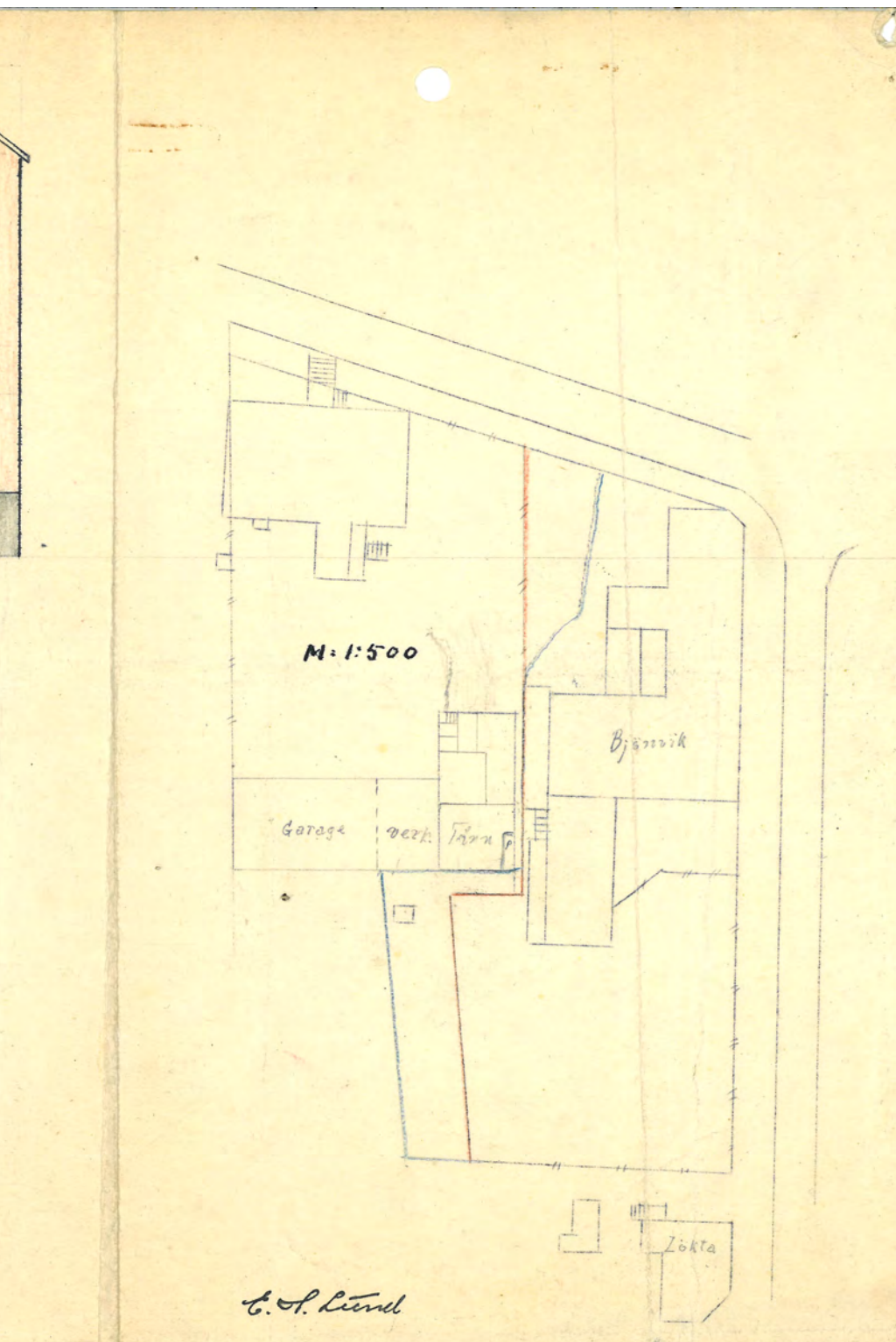
7. Tårnet halveres

M-f: 200

*Forslag
til
Brannstasjon*

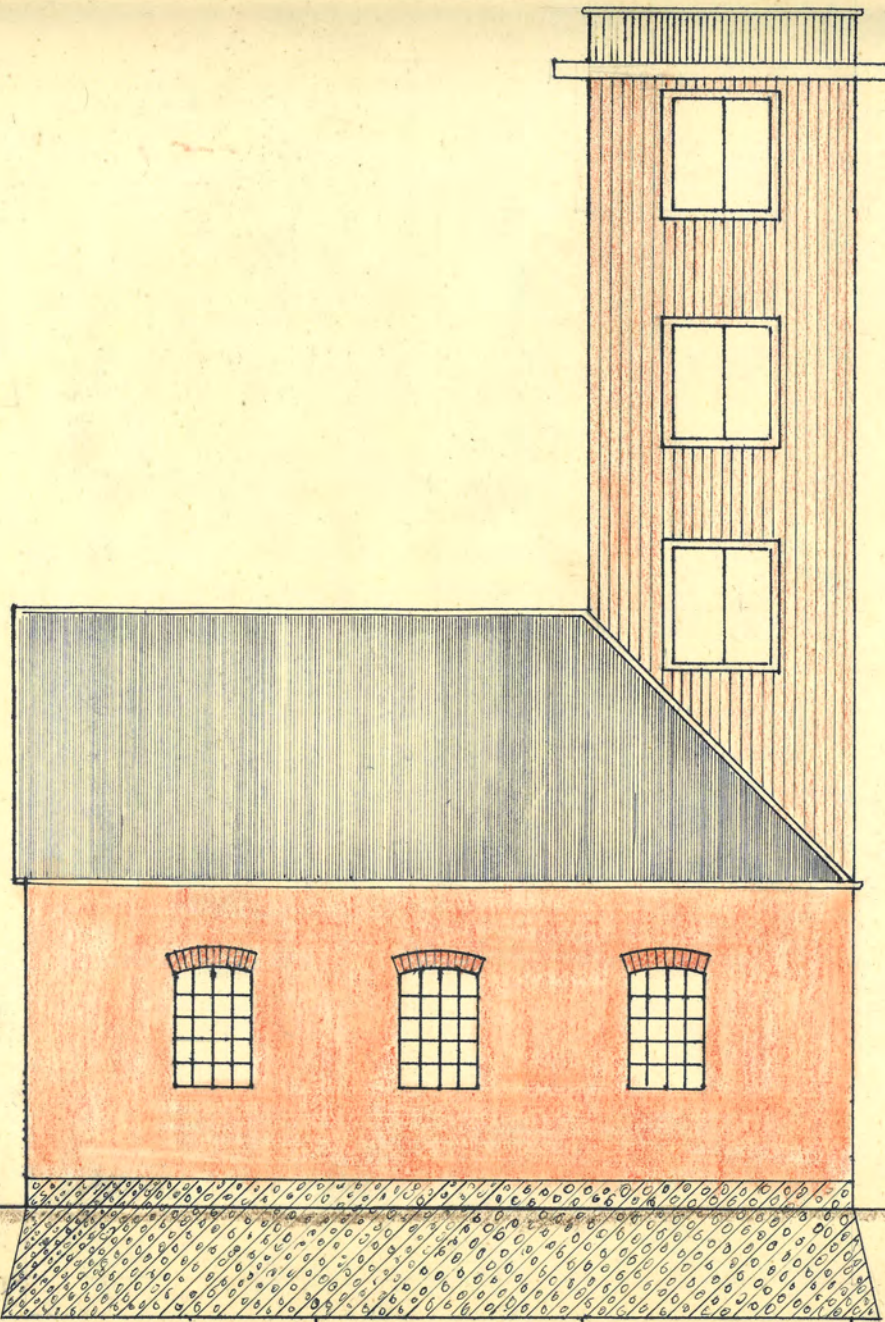
STØRRE SLANGETÅRN

Tegningen til venstre er trolig det aller første forslaget til ny brannstasjon. Her ser man for seg å benytte seg av Bjørviks verksted som en del av anlegget. Slangetårnet har et helt annet arkitektonisk uttrykk enn slik vi kjenner det. Murbygningen er fremdeles ganske lik, men henvender seg østover istedenfor mot nord. Det endelige resultatet ble mye mer kompakt enn det vi ser på denne tegningen. Stramt budsjett ser ut til å ha ført til at prosjektet måtte strammes inn og bli mindre.

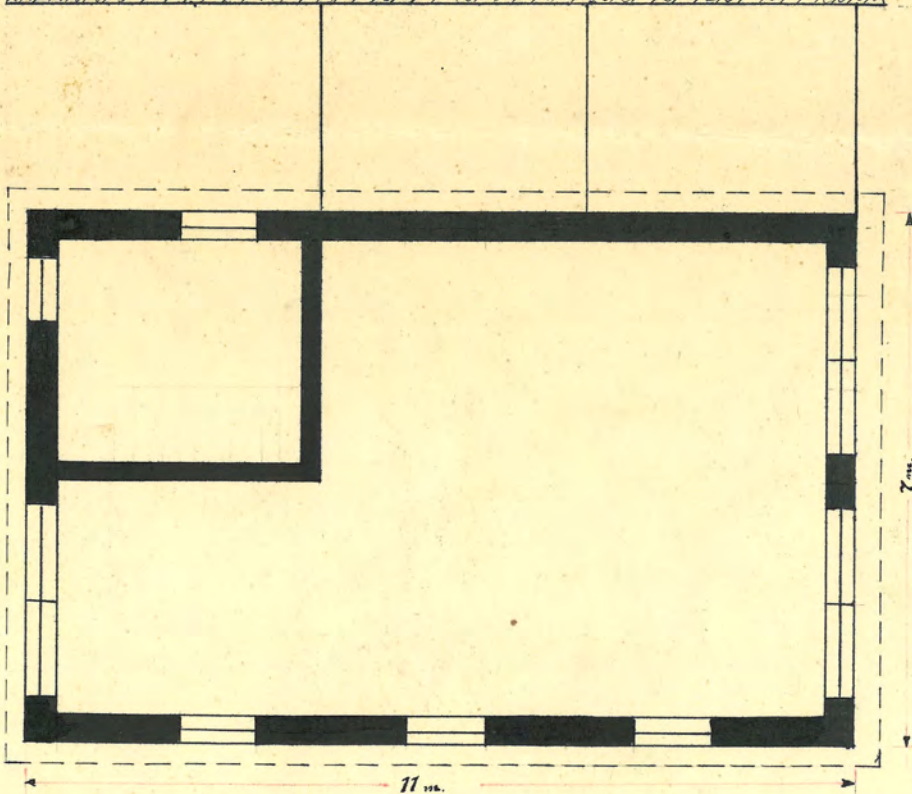
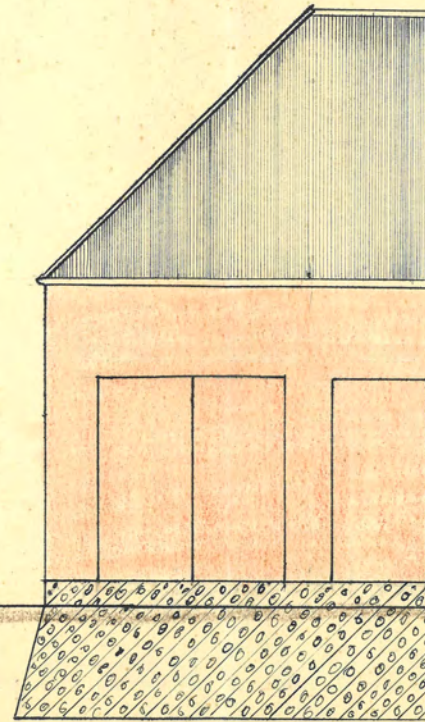
«
Forslag til brannstasjon 1:200.

0001 - Feing/Takstmenn/Brannrapporter, bla Brann i Åkvik/Materiell/Branntakstrapper/Ny brannstasjon. (2018). [Dokument] Arkiv i Nordland, K-18011.704 - Brønnøysund kommune. Brannvesen. Bodø.

Brannstasjo

1:100

NESTEN ETTER PLANEN

Tegningen viser forslag til ny brannstasjon som er ganske lik slik det faktisk ble. Slangetårnet skiller seg mest ut fra det endelige resultatet. Tegningen viser at det var tenkt å ha vinduer på østveggen av tårnet, samt en takterasse på toppen. Dette ble det ikke noe av. Til høyre ser man den tidligere brannstasjonen ligge inntil den nye. Gjenbruket gjorde at man fikk mer plass for pengene.

«
Tegninger av brannstasjon 1:100

0001 - Feing/Takstmenn/Brannrapporter, bla Brann i Åkvik/Materiell/Branntakstrapporter/Ny brannstasjon. (2018). [Dokument] Arkiv i Nordland, K-18011.704 - Brønnøysund kommune. Brannvesen. Bode.

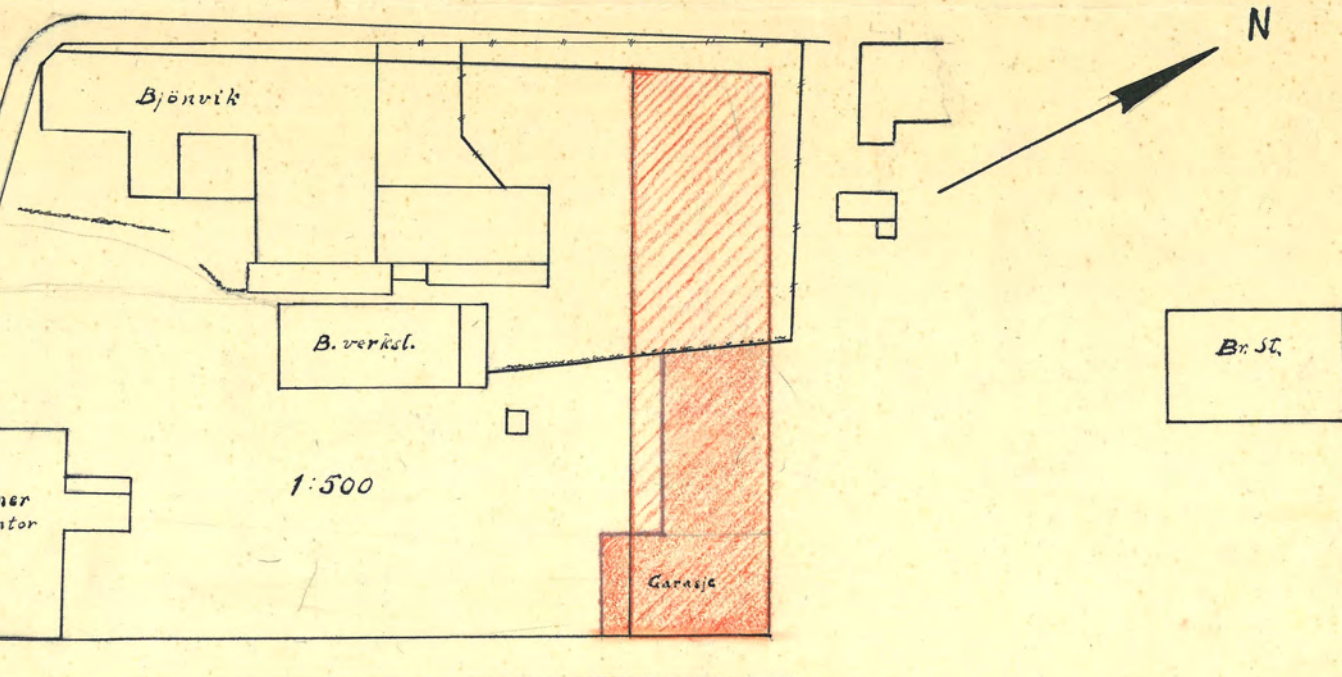
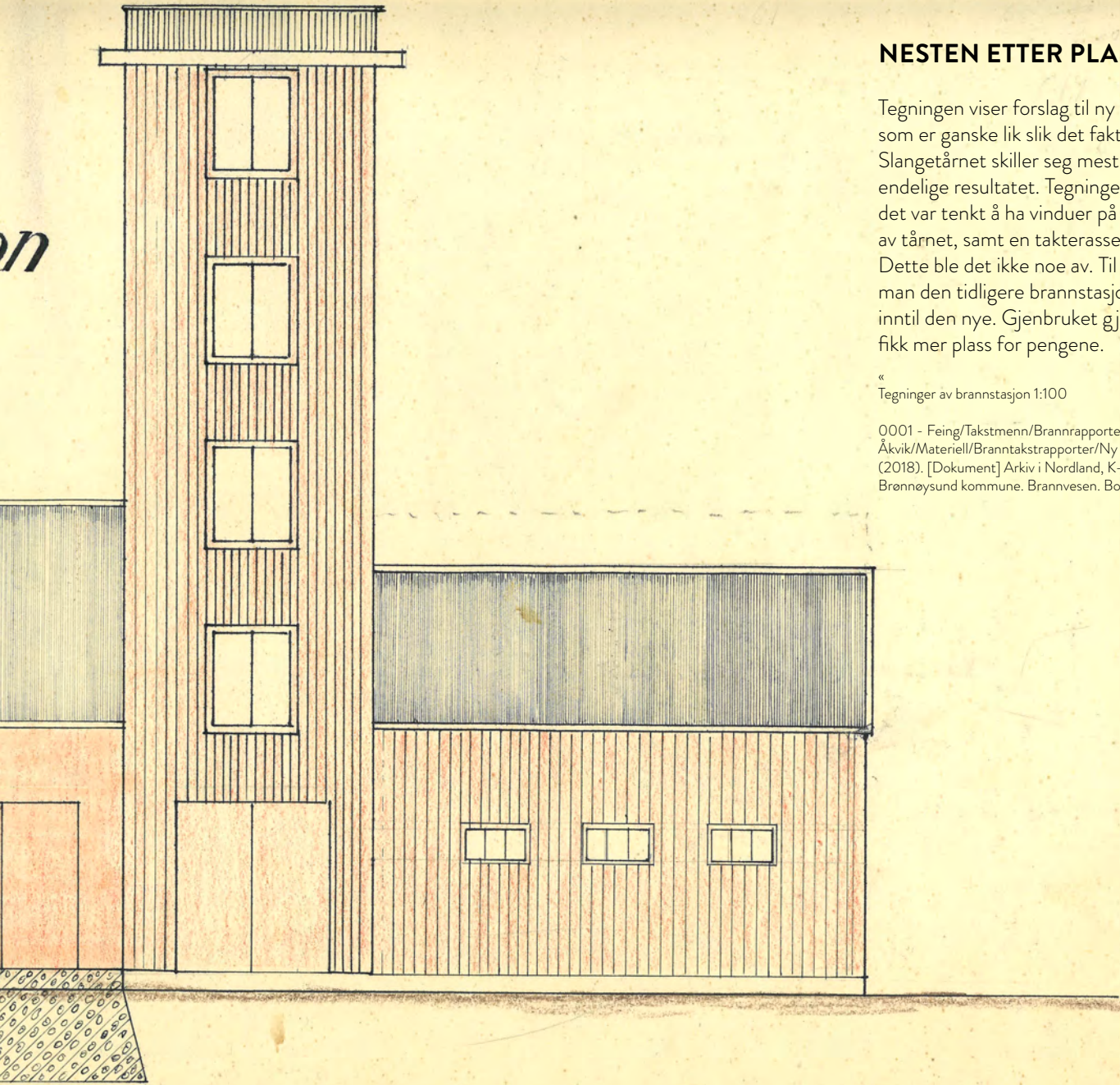

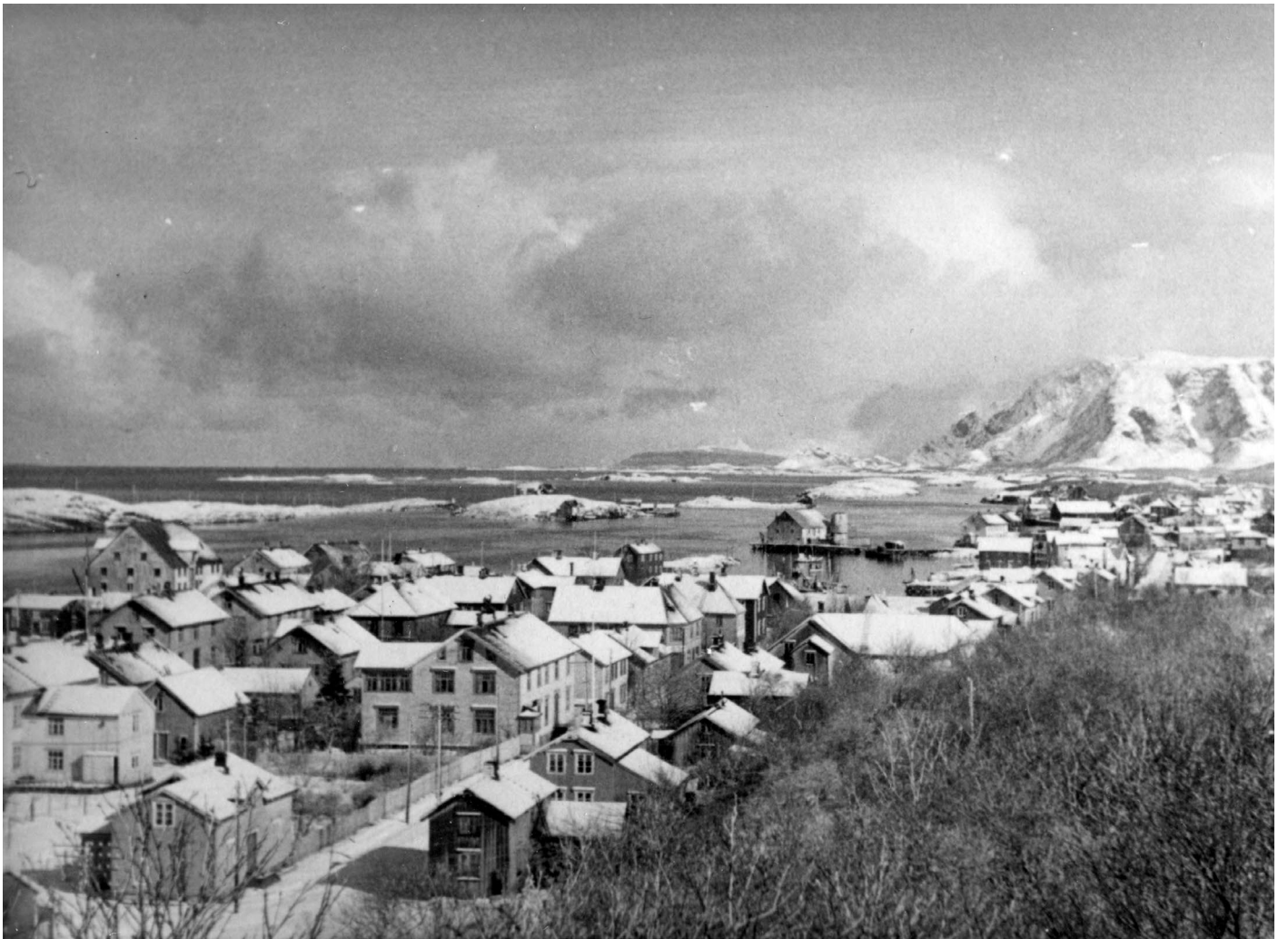

Foto mot Torvet tatt under krigen. Brannstasjonen har enda ikke fått sitt slangetårn. Til høyre for garasjen kan man se den gamle brannstasjonen integrert med murbygningen.

Affolderbach, F. (1939-1945) *Blick vom Standard Tanklager nach Süden* [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://www.flickr.com/photos/arkivi-nordland/7534984792/in/photostream/> (Hentet: 3. februar 2020).

«
Fra krigens dager. Utsikt over Serbyen mot nord.

Affolderbach, F. (1939-45) *Blick von der Stellung auf Brønneysund nach Norden* [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://www.flickr.com/photos/arkivinordland/7534984748/in/photostream/> (Hentet: 3. februar 2020).

«
Båter til kai ved Torvet. Utsikt utover sundet med Mofjellet i bakgrunnen.

Affolderbach, F. (1943) *Blick auf Standard-Tank und Meieri* [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://www.flickr.com/photos/arkivinordland/7534874642/in/photostream/> (Hentet: 3. februar 2020).

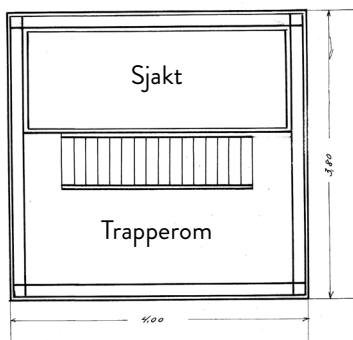
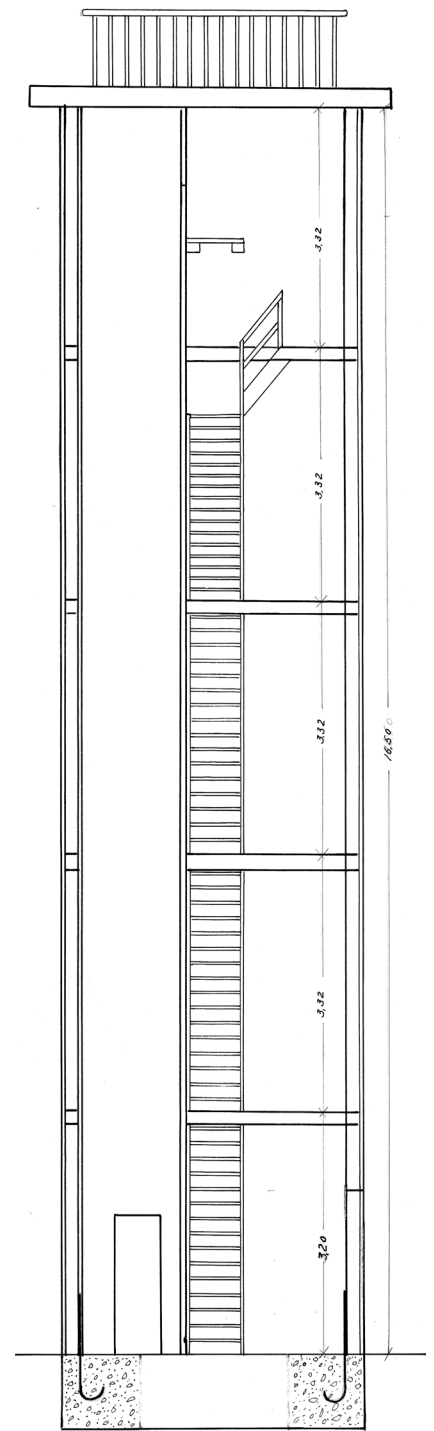
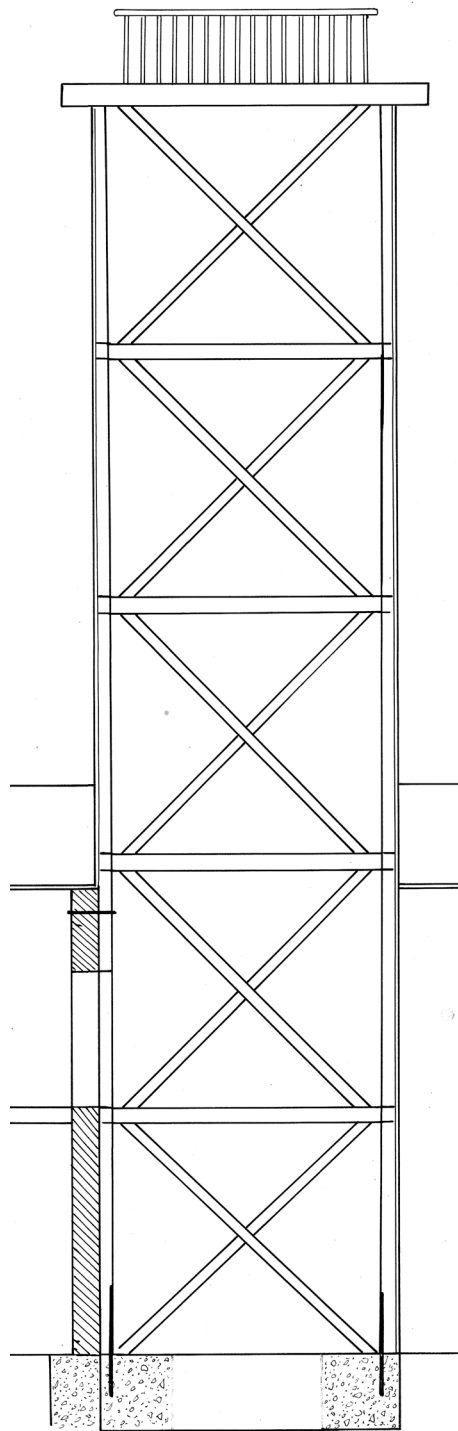
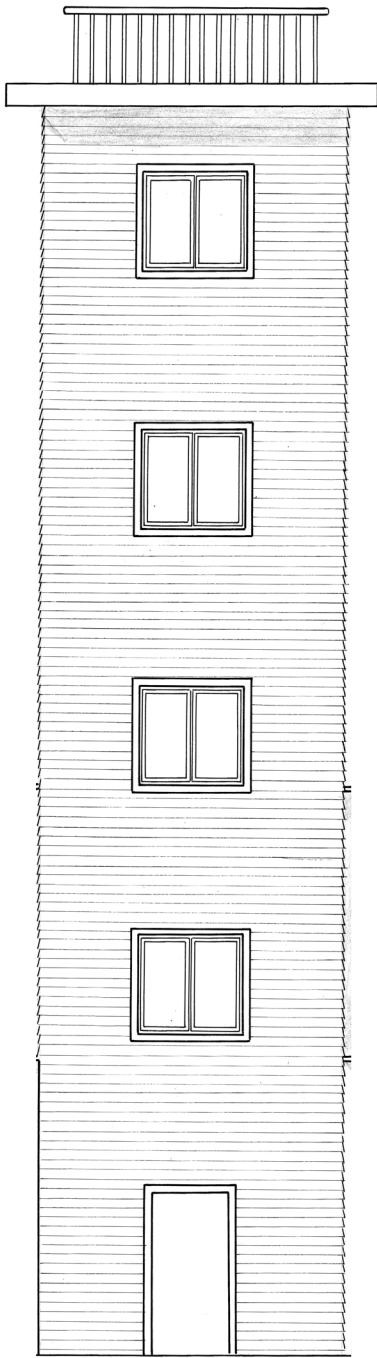
HVA ER ET SLANGETÅRN?

Et slangetårn er et tårn som før i tiden ble bygd som en del av brannstasjonene for å tørke brannslangene etter at de har vært i bruk. Dette var nødvendig fordi slangene var lagd av lin, og ville ta skade dersom de ikke ble skikkelig rengjort og tørket. Slike branntårn var ofte over 15 meter høye, altså halvparten av lengden til en normal brannslange. Dette gjorde det mulig å henge opp hele brannslangen på midten, og på denne måten fikk slangene dryppet av seg. Selv i 1951 måtte brannsjefen i Brønnøysund utdype til avisen hva et slangetårn var.

Et slangetårn er en bygning der man kan få tørket brannslangene etter en brann på en rasjonell måte. Brannslanger er kostbare og de kan lett ta skade hvis de ikke blir behandlet forskriftsmessig. Jeg er derfor svært glad for vi skal bygge dette tårnet med det første. Tårnet blir 16,5 meter høyt og 4 x 3,8 meter i grunnflate. Det skal føres opp i tre inne i det gamle skuret. Brannslangene er ca. 30 meter

lange og de må da henges opp fra midten. (Brønnøysunds Avis, 29.05.1951, s. 1.)

Slangetårnet til Brønnøysund brannstasjon skulle opprinnelig konstrueres samtidig som brannstasjonen ble oppført i 1934, men grunnet dårlig økonomi ble denne delen utsatt fram til 1951, 17 år senere. Dette slangetårnet var delt i to på innsiden. På sørsiden lå sjakten hvor man hengte opp brannslangene. Denne gikk fra første etasje og var åpen opp til 5. etasje. Her ble slangene trukket opp ved hjelp av en trinse som hang i takbjelken. Disse ble heftet av på toppen og over på en påle som stakk ut fra veggen. For å komme seg opp dit måtte man klatre opp bratte trapper uten rekkverk via trapperommet som utgjorde hele nordsiden av tårnet. Det gjaldt altså å ikke ha høydeskrekk i dette arbeidet. Da Brønnøysund fikk sin nye og nåværende brannstasjon i 1981 var det ikke lengre behov for et nytt slangetårn, da moderne slanger er syntetiske og har ikke behov for å tørke vertikalt.

«
Tegninger i 1:50 (skalert ned til 1:100) av tårnet fra 1949. Ikke alt vi ser i tegningen ble realisert, bl.a. takterrase og direkte forbindelse med murbygningen.

Utlånt av Brønnøy kommune.

«
17. mai feiring på Torvet en gang på 50-tallet. Fotoet er tatt i fra slange-
tårnet som på dette tidspunktet var nyoppført.

Fotograf ukjent. Utlånt av Magnar Solbakk.

«
17. mai feiring på Torvet en gang på 50-tallet. Det var heist flagg og bygd
scene for anledningen.

Fotograf ukjent. Utlånt av Magnar Solbakk.

BRANNBILENE

Murbygningens arkitektur er spesielt tilpasset en viktig del av brannvesenets arsenal av slukningsutstyr, nemlig brannbilen. Det var særdeles viktig at de kostbare bilene sto trygge og var klare til rask utrykning. Den første brannbilen, en T-Ford 1924 modell, ble kjøpt inn og registrert i 1927 (Arntzen, 2004, s. 252). Denne ble ikke bare benyttet ved branntilfeller, men fungerte også som snøplog og til gruskjøring. Under utrykning lå nødvendig utstyr i lasteplanet, mens den hadde en motorsprøyte på slep. Brannstasjonen har kjøreporter på begge sidene av bygningen nettopp fordi at brannbilen skulle kunne kjøre rett inn uten å måtte rygge med det den hadde på slep. I brannstasjonen var det nemlig trangt om plassen, så det måtte være enkelt å kunne kjøre inn uten å skade bilen.

Den sparsomme plassen ble et aldri så lite problem da Brønnøysund fikk seg

ny brannbil (Chevrolet) i 1963. Den var så stor at man ikke hadde plass til å få inn brannbilen i garasjen på skikkelig vis. Bygningen måtte da tilpasses den nye brannbilen noe vi ser den dag i dag. Den ene porten på nordsiden ble da trukket ut og plassert utpå ytterveggen med utvendig karm. På denne måten fikk man noen centimeter ekstra å manøvrere på. Konstruksjonsåpningen ble trolig også gjort bredere i samme slengen. Likevel var åpningen for lav til at brannbilen kunne rygge inn med stige på taket. Derfor tok man bort rampen på utsiden og ”flyttet” denne på innsiden ved å hugge ut dekket og støpe en ny rampe innvendig. Da kunne brannbilen akkurat smyge seg inn dersom man felte inn sidespeilene først. Det var ikke mulig å gå inn eller ut fra passasjersiden. Bildet nederst til høyre viser de trange forholdene til de ellers flotte brannbilene.

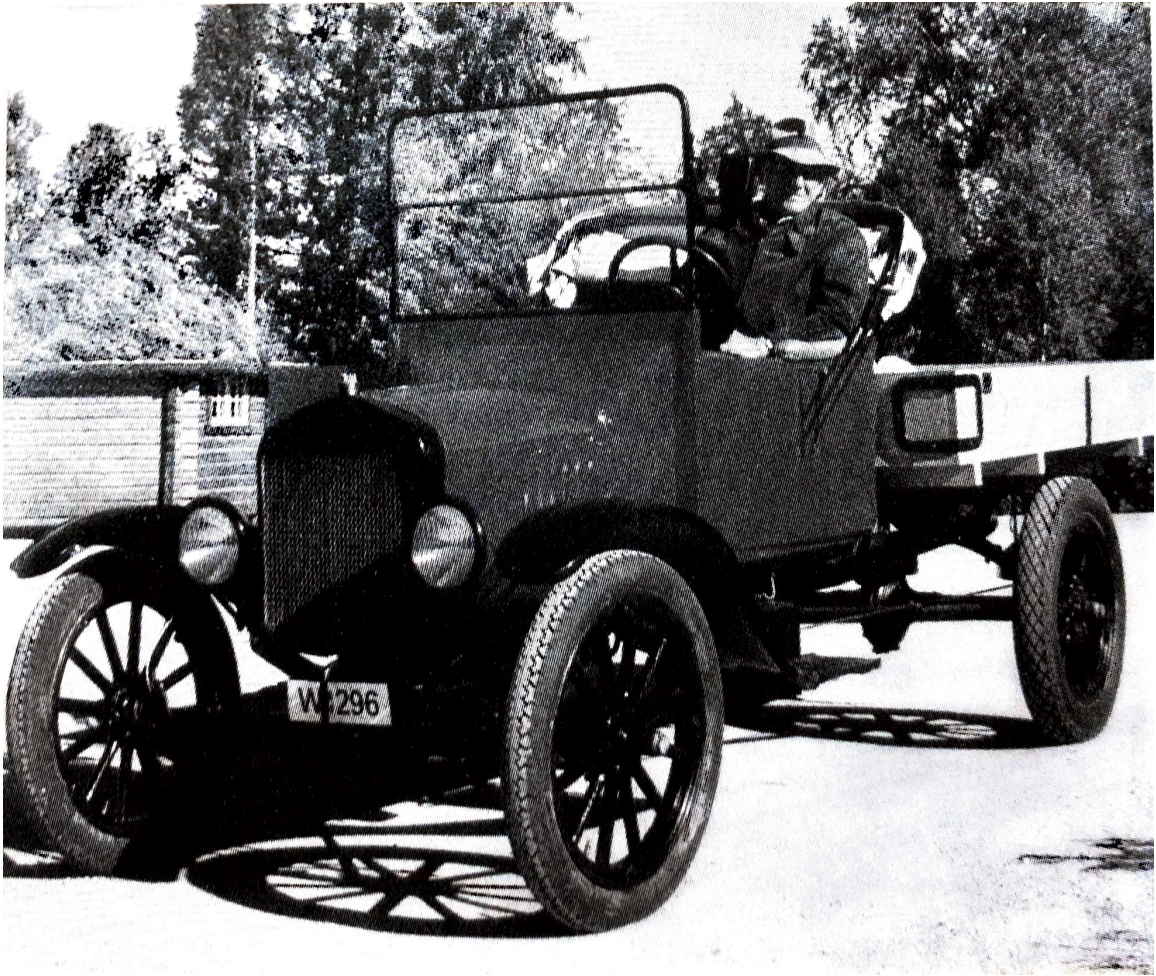
»
Brønnøysunds sin første brannbil T-Ford 1924 modell.

Arntzen, D. T. (2004) *Glimt fra Brønnøysunds historie*. Spesialutgave. Brønnøysund: Brønnøysund Historielag, s. 252.

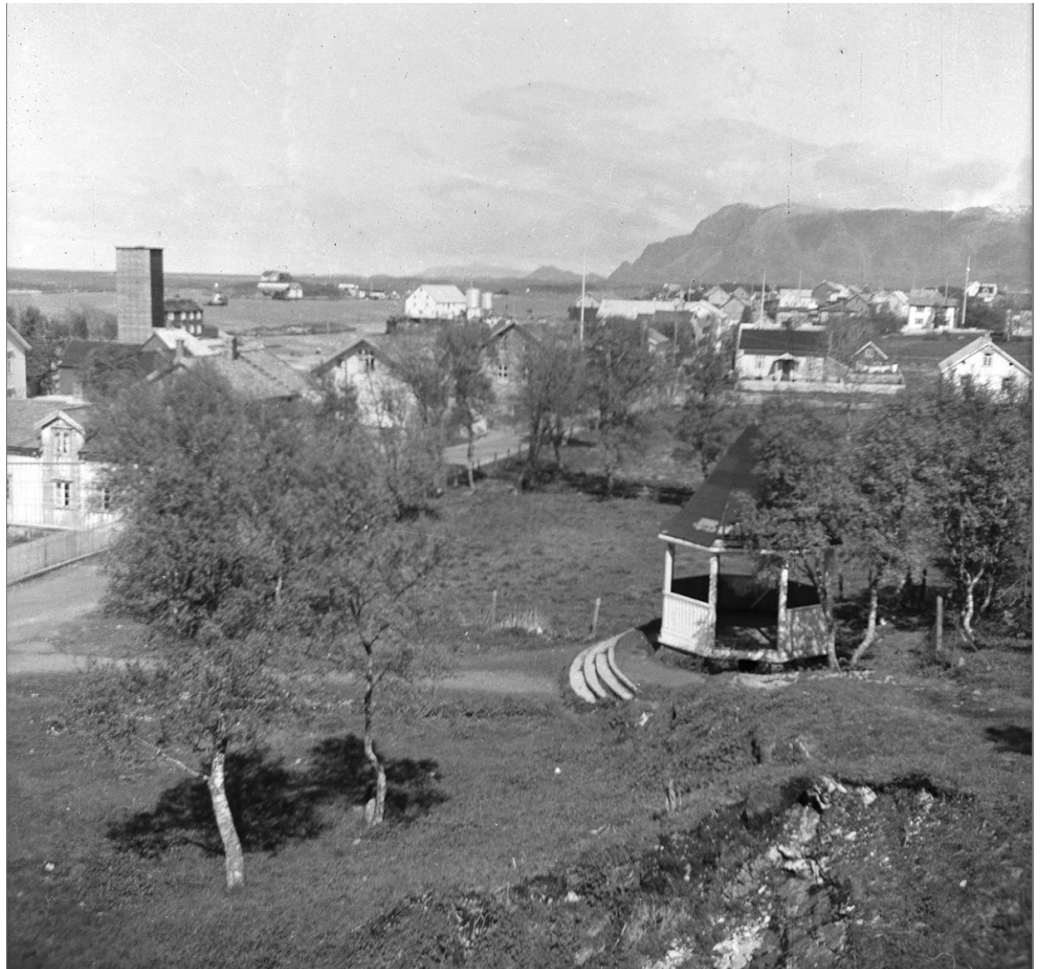
»
Tv. Byens daværende brannbil, en 1963-modell Chevrolet. Portene ble satt på utsiden av veggåpningen, og rampen ble flyttet på innsiden for å få plass til bilen.

Th. En Ford Transit eid av brannvernforeningen som ble ombygd til brannbil av foreningen.

Fotograf ukjent. Utlånt av Torfinn Buarøy.

«
Slangetårnet stikker tydelig frem i bybilde året 1953.

Mittet & Co. AS. (1953) *Brønnøysund* [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digifoto_20150212_00159_NB_MIT_FNR_13539 (Hentet: 3. februar 2020).

«
Utsikt over Sørbyen ut mot Mofjellet.

Mittet & Co. AS. (1953) *Brønnøysund* [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://www.nb.no/items/8e674b4ae7fec9f56286f564ef196436?page=0&searchText=brønnøysund> (Hentet: 3. februar 2020).

»
Musikkpaviljongen sett fra Høgåsen. Slangetårnet stikker frem.

Brunvoll, O. (1953) *Prestegård og musikkpaviljong i parken*. [digitalt fotografi]. Tilgjengelig fra: <https://digitaltmuseum.no/021016089533/prestegard-og-musikkpaviljong-i-parken> (Hentet: 3. februar 2020).

LITTERATURLISTE

- Arntzen, D. T. (2004) *Glimt fra Brønnøysunds historie*. Spesialutgave. Brønnøysund: Brønnøysund Historielag.
- Tvinnereim, H.S. (1990) *Norsk byplanlegging 1920 1965. Nasjonal tradisjon -internasjonal påverknad.* (9001) Volda: MRDH Volda. Utlånt av Brønnøy kommune.

